

سرآغاز گفتار ، نام خداست
که رحمتگر و مهربان ، خلق راست

ادبیات فارسی
پایه هشتم
درس شانزدهم (پرندۀ آزادی)

تهیه و تنظیم :
شیرین عبابافها

رابیند رانات تاگور :

شاعر و عارف پرآوازه هندی که اشعار وی سرشار از مفاهیم عرفانی و حسّ میهن دوستی است . تاگور جایزه ادبی نوبل را نیز دریافت کرد . وی در سال ۱۹۴۱ میلادی درگذشت .

ماه
روشنی اش را
در سراسر آسمان
می پراکند
و لگه های سیاهش را برای خود نگه می دارد .

معنی :
انسان های فداکار و ایثارگر مانند ماه ، نورافشانی می کنند و به دیگران لطف و
خدمت می کنند و سختی ها و مشکلات را خودشان تحمل می نمایند .

آرایه های ادبی :
ماه : نماد انسان های ایثارگر و فداکار
مراعات نظیر : ماه ، روشنی ، آسمان
استعاره : « لگه های سیاه » استعاره از « مشکلات و سختی ها »

محمود درویش

از بزرگ ترین شاعران معاصر عرب است
که شعر او با انقلاب ، مبارزه و پایداری
پیوندی آشکار دارد . عشق به سرزمین
فلسطین و استقلال آن از درون مایه های
اصلی شعر اوست .

لحن خوانش شعر « پرندۀ آزادی » :
ترکیبی از لحن های حماسی ، عاطفی و توصیفی

محتوای شعر :

درباره « محمد دوره » ، نوجوان فلسطینی که در سال ۱۳۷۸ ه . ش (۲۰۰۰ میلادی)
(بر اثر هجوم بی رحمانۀ نیروهای اشغالگر اسرائیل در آغوش پدرش به شهادت رسید)

محمد در آغوش پدرش / چونان پرنده ای بیمناک / آشیان دارد ، / از بیم دوزخ آسمان .

معنی :

محمد از ترس بمب ها و هواپیماهای اسرائیلی ، مثل پرنده ای ترسان ، در آغوش پدرش جا گرفته است .

آرایه های ادبی :

تشبیه : (مشبّه : محمد مشبّه به : پرنده ای بیمناک)

استعاره : « دوزخ آسمان » استعاره از « بمب ها و هواپیماهای اسرائیلی »
مراعات نظیر : پرنده ، آشیان ، آسمان

معنی واژه ها :

بیمناک = ترسناک

آشیان = لانه

دوزخ = جهنم (در این جا به معنی بمب و موشک ، طوفان ، ناآرامی ، سختی)

آه ای پدر ، پنهانم کن ، پنهان / بال های من در برابر
این توفان / ناتوان است ، ناتوان / در برابر این
تیرگی / و آنها که در بالا در پروازند .

معنی : محمّد با ناراحتی و اندوه گفت : ای پدر ، پناهم بده ، من در برابر این جنگ و ناآرامی و رفتار
غیر انسانی ناتوان هستم و از هواپیماهای اسرائیلی می ترسم و در رنج و عذابم .

قلمرو زبانی :
آه : شبه جمله / ای پدر : حرف ندا و منادا /

آرایه های ادبی :
استعاره : « تیرگی » استعاره از « جنگ و ناآرامی »

معنی : محمد مانند فرشته پاک و بی گناهی ،
بدون حامی و پشتیبان و تنها و بی کس ، گرفتار
سربازان مسلح و بی رحم اسرائیلی است .

محمد ، فرشته بی پناهی است ، / نزدیک به تفنگ
صیّادی سنگدل ، / او در سایه خود تنهاست

آرایه های ادبی :
تشبیه : (مشبه : محمد / مشبه به : فرشته)
کنایه : « سنگدل بودن » کنایه از « بی رحم بودن »
استعاره : « صیّاد » استعاره از « سرباز اسرائیلی »
کنایه : « او در سایه خود تنهاست » کنایه از « او بی یاور و پشتیبان است »

چهره اش روشن است ، چونان خورشید /
قلبش سرخ و روشن است ، چونان سیب

معنی :
چهره اش مانند خورشید ، درخشان است و قلبش
مانند سیبی سرخ ، سرشار از روشنایی و زندگی
است

آرایه های ادبی :
تشبیه : (مشبه : چهره / مشبه به : خورشید)
تشبیه : (مشبه : قلب / مشبه به : سیب)

معنی واژه ها :
چونان = مانند

معنی : صیّاد (سرباز اسرائیلی) می تواند دربارهٔ محمد
(شکارش) به شکل دیگری فکر کند و با خود بگوید :
اکنون او را آزاد می کنم تا زمانی که بزرگ شود و اگر
در آینده ، نافرمانی کند ، او را می کُشم

صیّادش می تواند به شکارش دیگرگونه بیندیشد / با
خود بگوید : / اکنون او را رها می کنم / تا آن گاه که
بتواند فلسطینش را / بی غلط تلفّظ کند / و فردا چون
سرکشی کند / شکارش می کنم

معنی واژه ها :
تلفّظ = بر زبان آوردن کلمه

آرایه های ادبی :
کنایه : « بتواند فلسطینش را بی غلط تلفظ کند » کنایه از « بزرگ شدن »
کنایه : « سرکشی کردن » کنایه از « نافرمانی کردن »
مراعات نظیر : صیّاد ، شکار

محمّد الدّوره / خونی است که از بعثت پیامبران /
جوشیده است / پس ای محمّد ، صعود کن ! / صعود کن
تا سدره المنتهی !

معنی :
محمّد الدّوره ، شهیدی است که در مسیر
سفارش شده پیامبران حرکت کرده است
. ای محمّد ، تا اوج آسمان ها بالا برو .

معنی واژه ها :
صعود کردن = بالا رفتن
سدره المنتهی = درختی در آسمان هفتم که در سورۀ نجم
(قرآن) هم از آن یاد شده است .
بعثت = برانگیخته شدن پیامبر (ص) از جانب خدا برای
هدایت مردم

قلمرو زبانی :
ای محمد : ندا و منادا

